

Measurement and Evaluation of Urban Development Indicators in Rasht Metropolis

Milad Babaei Eliasi^{1*}, Homa Masoudi Sani Joybari², Saber Mohammadpour³ & Media Mohammadi Tootoonchi⁴

1. Department of Urban Planning, Faculty of Art and Architecture, University of Guilan, Rasht, Iran

2. Department of Urban Planning, Faculty of Architecture and Urban Planning, Qazvin Azad University, Qazvin, Iran

3. Department of Urban Planning, Faculty of Art and Architecture, University of Guilan, Rasht, Iran

4. Department of Urban Planning, Faculty of Art and Architecture, University of Kurdistan, Sanandaj, Iran

* Corresponding author: Email: babayi.milad72@gmail.com

Article Info

Article type:
Research Article

Article History:

Received: 20 April 2024

Received in revised form: 02 July 2024

Accepted: 10 September 2024

Published online: 22 December 2026

Keywords:

Urban Prosperity, Measurement and Evaluation, Rasht Metropolis

ABSTRACT

The expansion of urbanization and the specific issues and problems of urban life have made it more necessary than ever to pay comprehensive attention to beneficial strategies for optimizing the lives of city residents. In this regard, the concept of urban prosperity has been proposed as a broad conceptual framework in the field of measuring human and social development and well-being, in relation to the quantity and quality of urbanization. The main objective of this study is to measure and evaluate urban prosperity indicators in Rasht metropolis. This study is theoretical and applied in terms of purpose and descriptive-analytical in terms of nature and method. To achieve the research goal, according to the indicators reviewed according to the United Nations Urban Prosperity Program, the 6 main components of the urban prosperity index (productivity, quality of life, infrastructure development, social justice and participation, environmental sustainability, and urban governance and legislation) have been used in the form of 37 sub-criteria. The information and data required in this study were collected using questionnaires and statistical tools. Also, the sample size was determined as 384 people based on the Cochran formula. After completing the questionnaires and collecting data, the data were analyzed using SPSS statistical software and one-sample t-test. The results showed that the components of productivity, infrastructure, environmental sustainability, social justice and participation, as well as urban governance and legislation, have averages of (2/52), (2/79), (2/71), (2/5) and (2/23), respectively, which is lower than the theoretical average of (3). Considering the significance level (less than 0/05) and the negative t-value, it can be concluded that The status of these components in Rasht city has been reported as undesirable. Also, regarding the quality of life component, the results of the one-sample t-test show that the average of this component is equal to (3/01), and considering the significance level (less than 0/05) and the positive t-value, it can be concluded that the status of this component in Rasht city is average. The overall results indicate that citizens living in Rasht are not very satisfied with the urban prosperity indicators in this city. Therefore, it is necessary to take action based on the data obtained from this research and the solutions provided to increase the urban prosperity indicators in the Rasht metropolis.

Cite this article: Babaei Eliasi, Milad; Masoudi Sani Jooybari, Homa; Mohammadpour, Saber., & Mohammadi Totunchi, Midia. (2025). Measuring and Evaluating Urban Prosperity Indicators in Rasht Metropolis. *Journal of Studies of Human Settlements Planning*, 21(4), 41-56.

 <https://doi.org/10.71633/jshsp.2025.1107552>

© The Author(s)

Publisher: Islamic Azad University, Rasht Branch

Extend Abstract

Introduction

As a complex and dynamic phenomenon, the city always undergoes physical, social, economic, and even political and cultural changes over time. Such vast changes are affected by the massive growth of the urban population, as after the Second World War, one of the most important problems in developing countries has been the rapid and heterogeneous growth and development of urbanization. This rapid urban growth in most of the developing countries due to the fact that the urban population has increased without taking into account the capacities, capabilities and social facilities, has caused serious problems such as increased housing density, excessive population density, high traffic, environmental destruction, pollution and etc. that all these cases are serious challenges to the sustainable development of cities.

Methodology

This research is of the type of applied research according to the presented purpose, and also according to its nature and method, it is descriptive and analytical type. In this research, three methods have been used to achieve the desired goals: 1- library and document study: to examine theoretical texts related to the research topic and effective indicators in urban prosperity; 2- Field observations: in order to assess the state of Rasht metropolis; 3- Quantitative methods and popular questionnaire. The primary criteria and indicators of this research were considered 6 criteria and 64 indicators of the United Nations Human Settlement Program, but in the expert review it was found that the collection of data and reliable information about half of these

Results and Discussion

In this part of analytical statistics, the status of indicators is investigated with the help of one-sample t-test and also the status of components is investigated with the help of one-sample t-test and radar chart. The results show that the components of productivity, infrastructure, environmental sustainability, justice and social participation as well as urban governance and legislation have an average of (2/52), (2/79), (2/71), (2/5) respectively.) and (2/23) which is lower than the theoretical average (3) and considering the significance level (less than 0/05) and negative t value, it can be concluded that the status of these components in Rasht city is reported to be unfavorable. Also, in relation to the quality of life component, the results of the one-sample t test show that the average of this component is equal to (3/01) and

Therefore, the consequence of such growth has led to the emergence of a widespread epidemic of urban poverty, and due to the lack of resources and time necessary to respond to the growing needs of citizens, urban management has faced a problem that can only be solved within the framework of new solutions. In this regard, urban prosperity is one of these new concepts that was proposed by the United Nations Human Settlements Center in 2012 and contains a combination of the mentioned approaches. Therefore, considering the importance of prosperity as one of the important issues in the field of urban planning, to create a dynamic city, in this research, an attempt was made to evaluate and measure the indicators of urban prosperity in the city of Rasht.

indicators in this research It is not easy. . Therefore, 37 indicators out of 64 indicators of human settlement program were selected. The statistical population of this research includes all the citizens living in Rasht city, whose number is equal to 679,995 people based on the census of 2015, and the required sample size was determined to be 384 people using Cochran's formula. In this research, the reliability of the questionnaire was calculated using Cronbach's alpha, and the alpha value obtained was equal to 0/941, which indicated the satisfactory reliability of the questionnaire. Finally, the collected information was analyzed using SPSS and EXCEL software and one-sample T-test to measure the variable indicators of urban prosperity.

considering the significance level (less than 0/05) and the positive t value, it can be concluded that the status of this component in the city Rasht has been average. Also, the indicators of making transportation suitable for the disabled (with an average of 1/76), using new technologies in urban plans (with an average of 1/97), proper disposal of waste and sewage (with an average of 1/13), control and fight against administrative and financial corruption (with an average of 2/14) and transparency and accountability in the performance of urban management (with an average of 2/19) among the indicators have a very unfavorable situation in the city of Rasht, and indicators of vitality and dynamism of urban spaces (with an average of 3/52), access to facilities And urban services (with an average

of 3/3) and easy access to public transportation (with an average of 3/24) had the best status

among the indicators in this city.

Conclusion

The scale and severity of urban problems in recent decades around the world, and especially in the rapidly growing cities of developing countries, is an undeniable fact. The growth of the city and urbanization on the one hand and the spread of problems on the other hand have caused planners, decision makers and urban management in countries and global organizations to always consider new approaches to solve and improve the problems of urban life. The City Prosperity Initiative Index is a broad and flexible conceptual framework for measuring and monitoring

urbanization and improving the conditions of cities, which has been widely considered in recent decades. In general, the indicators of urban prosperity proposed by Habitat are a model for the realization of sustainable urban development as much as possible. Therefore, in this research, the measurement and evaluation of the six indicators of urban prosperity in the metropolis of Rasht has been done on a case-by-case basis. In general, the results indicate that the citizens living in Rasht are not very satisfied with the indicators of urban prosperity in this city.

Funding

There is no funding support for this research.

Authors' Contribution

The authors contributed equally to all sections of this manuscript.

Conflict of Interest

The authors of this research declare that, regarding the publication of the submitted article, they have fully adhered to publication ethics, including avoiding plagiarism,

misconduct, data fabrication, or dual submission and publication. There are no commercial interests involved, and the authors have not received any payment for their contribution.

سنجش و ارزیابی شاخص‌های شکوفایی شهری در کلان‌شهر رشت

میلاذ بابایی الیاسی^{۱*}، هما مسعودی ثانی جویباری^۲، صابر محمدپور^۳ و میدیا محمدی توتونچی^۴

۱. گروه شهرسازی، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه گیلان، رشت، ایران

۲. گروه شهرسازی، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه آزاد واحد قزوین، قزوین، ایران

۳. گروه شهرسازی، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه گیلان، رشت، ایران

۴. گروه شهرسازی، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه کردستان، سنندج، ایران

* نویسنده مسئول: Email: babayi.milad72@gmail.com

اطلاعات مقاله

چکیده

نوع مقاله:
مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۲/۰۱

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۴/۱۲

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۶/۲۰

تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۱۰/۰۱

کلیدواژه‌ها:

شکوفایی شهری، سنجش و ارزیابی، کلان‌شهر رشت

گسترش شهرنشینی و مسائل و مشکلات خاص زندگی شهری، بیش از پیش ضرورت توجه همه جانبه به راهبردهای سودمند برای بهینه‌سازی زندگی ساکنان شهرها را لازم ساخته است. در این راستا مفهوم شکوفایی شهری به عنوان یک چارچوب مفهومی وسیع در زمینه سنجش توسعه و رفاه انسانی و اجتماعی، در ارتباط با کمیت و کیفیت شهرنشینی مطرح شده است. هدف اصلی پژوهش حاضر سنجش و ارزیابی شاخص‌های شکوفایی شهری در کلان‌شهر رشت می‌باشد. این پژوهش از نظر هدف، نظری کاربردی و از نظر ماهیت و روش، توصیفی - تحلیلی می‌باشد. برای رسیدن به هدف پژوهش، با توجه به شاخص‌های بررسی شده طبق برنامه شکوفایی شهری سازمان ملل متحد از ۶ مؤلفه اصلی شاخص شکوفایی شهری (بهره‌وری، کیفیت زندگی، توسعه زیرساخت، عدالت و مشارکت اجتماعی، پایداری زیست محیطی و حکمرانی و قانون‌گذاری شهری) در قالب ۳۷ زیرمعیار استفاده شده است. اطلاعات و داده‌های مورد نیاز در این پژوهش، با استفاده از ابزار پرسش‌نامه و آمارنامه جمع‌آوری شده است. همچنین حجم نمونه بر اساس فرمول کوکران ۳۸۴ نفر تعیین شد. پس از تکمیل پرسش‌نامه‌ها و داده‌های گردآوری شده، با استفاده از نرم افزار آماري SPSS و آزمون t تک نمونه‌ای به تجزیه و تحلیل داده‌ها پرداخته شد. نتایج نشان داد مؤلفه‌های بهره‌وری، زیرساخت‌ها، پایداری زیست محیطی، عدالت و مشارکت اجتماعی و همچنین حکمرانی و قانون‌گذاری شهری به ترتیب دارای میانگین (۲/۷۹)، (۲/۷۱)، (۲/۵) و (۲/۲۳) می‌باشند که از میانگین نظری (۳) کمتر است و با توجه به سطح معناداری (کمتر از ۰/۰۵) و مقدار t منفی می‌توان نتیجه گرفت وضعیت این مؤلفه‌ها در شهر رشت نامطلوب گزارش شده است. همچنین در ارتباط با مؤلفه کیفیت زندگی، نتایج آزمون تی تک نمونه نشان می‌دهد میانگین این مؤلفه برابر با (۳/۰۱) است و با توجه به سطح معناداری (کمتر از ۰/۰۵) و مقدار t مثبت می‌توان نتیجه گرفت وضعیت این مؤلفه در شهر رشت متوسط بوده است. نتایج کلی حاکی از آن است که شهروندان ساکن در شهر رشت رضایت چندانی از شاخص‌های شکوفایی شهری در این شهر ندارند بنابراین لازم است با توجه به داده‌های حاصل از این پژوهش و همچنین راهکارهای ارائه شده در جهت بالا بردن شاخص‌های شکوفایی شهری در کلان‌شهر رشت اقدام به عمل آید.

استناد: بابایی الیاسی، میلاذ؛ مسعودی ثانی جویباری، هما؛ محمدپور، صابر و محمدی توتونچی، میدیا. (۱۴۰۴). سنجش و ارزیابی شاخص‌های شکوفایی شهری در کلان‌شهر رشت. مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی، ۲۰(۴)، ۵۶-۴۱.

 <https://doi.org/10.71633/jshsp.2025.1107552>

ناشر: دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت

© نویسندگان

مقدمه

شهر به‌عنوان پدیده‌ای پیچیده و پویا در گذر زمان همواره دچار تحولات کالبدی، اجتماعی، اقتصادی و حتی سیاسی و فرهنگی می‌شود. چنین تحولات وسیعی متأثر از رشد گسترده جمعیت شهری است چنانکه بعد از جنگ جهانی دوم، یکی از مهم‌ترین مشکلات به‌وجود آمده در کشورهای درحال توسعه، رشد و توسعه شتابان و ناهمگون شهرنشینی بوده است (Saif al-Dini et al., 2014:58). به‌طوری‌که هم‌زمان با افزایش سیل و رغبت به شهرنشینی، شهرها با مشکلاتی چون جدایی‌گزینی قومی، تفکیک کاربری‌ها، جدایی محل کار از سکونت، فرسودگی و زوال محله‌ها، افزایش ترافیک خیابان‌ها، محرومیت و نابرابری‌های اجتماعی - اقتصادی، سلامت، رفاه، نابرابری در دسترسی به خدمات بهداشتی، آموزشی، تفریحی و مسائلی چون کیفیت پایین محیط، آلودگی صوتی و هوا و غیره نیز مواجه هستند (Soleimani Mehranjani et al., 2016:28). این درحالی است که از سال‌های انتهایی قرن بیستم و در اوایل قرن بیست‌ویکم، بیش از نیمی از جمعیت جهان در مناطق شهری زندگی می‌کنند (Sharif Zadegan & Ramazani, 2020:91). مطابق بررسی‌های صورت گرفته، ۵۴ درصد جمعیت جهان در سال ۲۰۱۴، شهرنشین بوده و پیش‌بینی‌ها حاکی از رشد این رقم تا ۶۶ درصد جمعیت جهان یعنی حدود ۶ میلیارد نفر تا سال ۲۰۵۰ است (UN, 2014:2). به عبارت دیگر تجمع انبوه عظیمی از ساکنان منجر به آشفته‌گی و بی‌نظمی شده و شرایطی را به‌وجود آورده که نه تنها تعادل شهرها را به سقوت کشانده، بلکه دستیابی به پایداری را با روش‌های کنونی اداره و توسعه شهری ناممکن ساخته است (Pourahmad et al., 2018:5). این رشد سریع شهری در بیشتر کشورهای درحال توسعه به دلیل اینکه جمعیت شهری بدون در نظر گرفتن ظرفیت‌ها، توان‌ها و امکانات اجتماعی افزایش یافته، سبب مشکلات جدی مانند افزایش تراکم مسکن، تراکم بیش از حد جمعیت، ترافیک بالا، تخریب محیط زیست، آلودگی و غیره می‌شود که همه این موارد چالش‌های جدی در برابر توسعه پایدار شهرها هستند (Wei et al., 2015:3245). بنابراین پیامد چنین رشدی به پیدایش اپیدمی گسترده فقر شهری منجر گردیده است و مدیریت شهری به علت فقدان منابع و زمان لازم برای پاسخگویی به نیازهای فزاینده شهروندان، دچار معضلی گردیده که رهایی از آن را تنها در چارچوب راه‌حل‌های نوین می‌توان جستجو کرد. طرح مفاهیم نوینی چون توانمندسازی، مشارکت، حکمرانی خوب شهری، توسعه پایدار، شهر رقابت پذیر، شهر هوشمند، شهر خلاق، برنامه‌ریزی استراتژیک، برنامه‌ریزی محله محور و غیره نشان‌دهنده موجی نوین در تفکر برنامه‌ریزی شهری است (Saif al-Dini et al., 2014:58). در همین راستا شکوفایی شهری نیز یکی از این مفاهیم نوین می‌باشد که در سال ۲۰۱۲ توسط مرکز اسکان بشر سازمان ملل متحد مطرح شد و ترکیبی از رویکردهای ذکر شده را در خود دارد (Jahani et al., 2021:167). مفهوم شکوفایی اهداف موفقیت، سلامت، پیشرفت و خوب زیستن را توصیف می‌کند. شهر شکوفا، شهری است که بهره‌وری، زیرساخت، کیفیت زندگی، دربرگیرندگی و شمول اجتماعی و پایداری محیطی را تأمین کند (Pittman, 2019:167). بنابراین شکوفایی شهری نوعی از توسعه متعادل را مطرح می‌کند که به تمامی جنبه‌های انسانی، فرهنگی، اقتصادی و زیست‌محیطی در مقیاس شهر توجه می‌کند. از این‌رو با محور قرار دادن نظریه شهر شکوفا فصل نوینی از توسعه فضای شهری فرا روی برنامه‌ریزان، مدیران و مسئولین گشوده می‌شود (Hazeri et al., 2021:64). کلان‌شهر رشت به‌عنوان پرجمعیت‌ترین شهر در شمال کشور، در دهه‌های اخیر با افزایش روزافزون جمعیت و رشد شتابان همراه بوده که این امر باعث بروز مشکلاتی همچون گسترش مناطق حاشیه‌نشین فاقد سیستم دفع فاضلاب، ساخت و سازهای بدون برنامه‌ریزی، افزایش هزینه‌های خدمات‌رسانی، عدم توجه به بافت‌های موجود جهت بهسازی و نوسازی، و عدم توزیع بهینه امکانات در مناطق مختلف شهر با چالش‌های بسیار زیادی روبه‌رو می‌باشد که ادامه توسعه با روند ذکر شده باعث تشدید مسائل اجتماعی، اقتصادی و زیست‌محیطی خواهد شد. بنابراین با توجه به اهمیت شکوفایی به‌عنوان یکی از موضوعات مهم در زمینه برنامه‌ریزی شهری، برای ایجاد شهری پویا، در این پژوهش سعی بر آن شد تا به ارزیابی و سنجش شاخص‌های شکوفایی شهری در شهر رشت پرداخته شود. از این‌رو این پژوهش با مدنظر قرار دادن شاخص‌های شش‌گانه شکوفایی شهری ارائه شده توسط کمیته اسکان بشر سازمان ملل متحد (UN)، به دنبال پاسخگویی به سوال‌های زیر نیز می‌باشد:

۱. وضعیت شاخص‌های شکوفایی شهری در کلان‌شهر رشت چگونه است؟
۲. کدامیک از ابعاد (مؤلفه‌های) شاخص‌های شکوفایی شهری در کلان‌شهر رشت در وضعیت بهتری نسبت به سایر ابعاد قرار دارد؟
۳. چه پیشنهادها و راهکارهایی مدیریتی را می‌توان برای شکوفایی شهر رشت ارائه نمود؟

در ادامه این بخش به مهم‌ترین و جدیدترین پژوهش‌های صورت گرفته در حوزه شکوفایی شهری که در سطوح داخلی و خارجی پرداخته شده اشاره می‌شود تا ضمن آشنایی با آخرین دست آوردهای آن‌ها، چارچوب مناسب جهت تحلیل و بررسی پیش روی تحقیق حاضر قرار دهد.

ایگیت کانلار و همکاران^۱ (۲۰۱۵)، پژوهش به‌سوی شهرهای پایدار شکوفا: رویکرد ارزیابی پایداری شهری چند درجه‌ای، نشان دادند که این روش ارزیابی پایداری شهری چند درجه‌ای، دیدگاه روش شناختی مفیدی را به ویژه مناسب برای شاخص شکوفایی شهر سازمان ملل متحد، مخصوصاً ابعاد پایداری محیطی، که در آن شهرهای پایدار محیطی احتمالاً مولدتر، رقابتی، نوآورانه و موفق هستند و به کیفیت بهتر زندگی و سلامت شهروندان کمک می‌کنند. آتیا الشمندی^۲ (۲۰۱۷)، در پژوهشی به کیفیت شاخص‌های زندگی به عنوان یکی از مؤلفه‌های ابتکار شکوفایی شهری و نقش آن‌ها در تقویت زیست‌پذیری و پایداری شهرهای مصری پرداخته و به این نتیجه رسیدند که کیفیت زندگی یکی از مهم‌ترین معیارها در جاده‌های شهرهای قابل سکونت و پایدار است. با توجه به افزایش جمعیت و شرایط اقتصادی دشوار در مصر، باید دقت لازم را برای دستیابی به شکوفایی و شکوفایی مناسب شهرها انجام داد. هدف نهایی در این راستا، استفاده دقیق و به کارگیری منابع محیطی، اقتصادی و انسانی موجود است. پیتمن و همکاران^۳ (۲۰۱۹)، در پژوهشی با عنوان مفهومی برای بهبود رفاه جامعه، شکوفایی و زندگی پایدار در شهر به تحلیل اثر شکوفایی شهرهای ساحلی و پایداری اجتماعی پرداخته‌اند. از منظر نویسندگان نقش اقتصادی، اجتماعی و جغرافیایی این شهرهای ساحلی با توجه به ارائه دو محیط متفاوت دریا و خشکی می‌تواند در توسعه کیفیت زندگی و در نهایت شکوفایی شهروندان موثر باشد. باک کر و همکاران^۴ (۲۰۲۱)، در پژوهشی به بررسی رابطه بین شکوفایی و سرانه زمین در شهرهای بزرگ جهان پرداخته‌اند. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که شهرهایی با سرانه زمین مناسب می‌تواند بدون عواقب زیست محیطی که مستلزم تبدیل زمین‌های کشاورزی و محیط طبیعی به سایر عملکردها است، رونق و شکوفایی خود را افزایش دهند.

دانش‌پور و همکاران (۱۳۹۷)، در مقاله‌ای مناطق یازده‌گانه شهر شیراز را براساس شاخص‌های شکوفایی شهری و با استفاده از مدل FAHP ارزیابی کردند. بر اساس آن مطالعه، بیشترین نقش را شاخص‌های بهره‌وری و کیفیت زندگی و کم‌ترین نقش را شاخص‌های پایداری محیط‌زیست و حکمروایی و قانون‌گذاری در شکوفایی آن مناطق داشته‌اند. محمدی ده‌چشمه و حاجی‌پور (۱۴۰۰)، در مقاله‌ای به تحلیل تطبیقی شکوفایی شهری در مدل ادغامی کپلند در مناطق شهری کرمانشاه پرداختند. نتایج نهایی پژوهش نشان داد که براساس تحلیل مدل‌های بکار گرفته شده چند معیاره و مدل ادغامی کپلند، ترتیب درجه برخورداری و تناسب هر کدام از مناطق هشت‌گانه شهر کرمانشاه در مجموع تلفیقی شاخص‌های شکوفایی شهری به ترتیب شامل مناطق یک، شش، هشت، سه، هفت، پنج، چهار و در نهایت منطقه دو می‌باشد. کمانرودی کجوری و همکاران (۱۴۰۰)، در پژوهشی به ارزیابی و رتبه‌بندی شکوفایی شهری محلات منطقه ۱۸ شهرداری تهران پرداختند. نتایج این پژوهش نشان داد که محدوده این تحقیق از نظر شکوفایی شهری در شرایط نامناسبی قرار دارد و این وضعیت در محلات مختلف آن متفاوت است. عباسی (۱۴۰۱)، در پژوهشی به بررسی شاخص‌های شکوفایی شهری در شهر خرم‌آباد پرداخته و به این نتیجه دست یافت که شاخص‌های شکوفایی در سطح شهر خرم‌آباد در حد متوسط است. از طرفی نتایج سنجش شاخص‌های پایداری شهری نیز تقریباً در سطح متوسط ارزیابی شد. همچنین براساس نتایج رگرسیون خطی شاخص‌های بهره‌وری با ۰/۳۸۳، کیفیت زندگی با ۰/۳۵۲، زیر ساخت با ۰/۲۹۷، پایداری زیست محیطی با ۰/۲۰۴، و دربرگیرندگی و شمول اجتماعی با ۰/۱۸۶ به ترتیب بیشترین اثر را در پایداری اجتماعی داشته‌اند. سعیدپور و همکاران (۱۴۰۱)، در تحقیقی به تحلیل و ارزیابی شاخص‌های شکوفایی در محلات شهر سقز پرداختند. نتایج تحقیق نشان داد با توجه به شاخص‌های شکوفایی محلات ۲۲ گانه شهر سقز، محلات ۱۶، ۱۹، ۴، ۱۱ و ۱۰ که در جنوب شرقی مرکز و غرب شهر واقع شده‌اند از تأثیرگذاری کم و محلات ۲۲، ۲۰، ۲۱، ۹، ۲ و ۱ که در جنوب شرقی، مرکز و تا حدودی شمال شهر واقع شده، محلاتی بوده‌اند که می‌توانند در راستای تحقیق شکوفایی وضعیت بهتری داشته باشند. گرمسیری‌نژاد و همکاران (۱۴۰۱)، در پژوهشی به تدوین الگوی تحقق‌پذیری توسعه پایدار بر مبنای شاخص‌های شکوفایی شهر جدید عالیشهر پرداختند. یافته‌های تحقیق نشان داد که مهم‌ترین متغیرهای تأثیرگذار بر تحقق‌پذیری شهر شکوفا در شهر جدید عالیشهر به ترتیب عبارت‌اند

^۱ Yigitcanlar et al

^۲ Attia Alshamndy

^۳ Pittman et al

^۴ Bakker et al

از: زیرساخت‌ها، بهره‌وری، کیفیت زندگی، برابری و مشارکت و پایداری محیط‌زیست که به ترتیب میزان تأثیرگذاری آن‌ها بر مبنای مدل ساختاری ۰/۷۹، ۰/۶۷، ۰/۵۸ و ۰/۵۱ است. همچنین مؤلفه‌های تأکید بر هوشمندسازی عملکردهای مختلف، تنوع در کسب و کارها، ارتقای مهارت‌های شهروندی، سرزندگی فضاهای شهری و دسترسی مناسب به انواع امکانات و خدمات شهری از مؤلفه‌های تأثیرگذار بر تحقق پذیری شهر شکوفا در عالیشهر هستند. آتش‌بار و ایلانلو (۱۴۰۱)، در مقاله‌ای با عنوان سنجش و رتبه‌بندی مناطق شهری براساس شاخص شکوفایی شهری در شهر بندر ماهشهر به این نتیجه دست یافتند که شاخص بهره‌وری با وزن ۰/۲۰۳ رتبه اول و بعد از آن شاخص کیفیت زندگی با رتبه ۰/۱۹۵ رتبه دوم و زیرساخت‌ها با وزن ۰/۱۸۷ رتبه سوم قرار دارند. همچنین منطقه ۳ شهر بندر ماهشهر بیشترین میزان و اولویت اول را از حیث شاخص‌های شکوفایی شهری به خود اختصاص داد و اولویت آخر مربوط به منطقه ۱ می‌باشد.

با مروری بر ادبیات موضوعی پیشینه پژوهش، ملاحظه می‌شود که موضوع این پژوهش به‌عنوان یکی از موضوعات مهم در برنامه‌ریزی شهری، دارای اهمیت بسزایی در جهت ایجاد شهری پویا، افزایش رفاه شهروندان و ارتقاء کیفیت زندگی مردم دارد. از این‌رو هدف پژوهش حاضر ارزیابی شاخص‌های شکوفایی شهری در سطح شهر رشت است که تاکنون در محدوده مورد مطالعه این پژوهش انجام نشده است در نتیجه یک خلاء مطالعاتی در این زمینه احساس می‌شد که می‌توان آن را واجد نوآوری دانست. در طی دهه‌های گذشته در سطح مجامع بین‌المللی تلاش‌های زیادی برای دستیابی به شاخص‌ها و معیارهایی که توانایی، سرزندگی، خلاقیت و زیست‌پذیری شهری را مورد سنجش قرار دهد، انجام یافته است. ارزیابی‌هایی که توانایی سنجش پایداری شهرها را دارا باشد (Abbasi, 2022:601). رویکرد شکوفایی با تأکید قوی بر پویایی و سرزندگی و تحول شهرها یکی از این شاخص‌ها است (Abbasi, 2022:602). این رویکرد با هدف حل مشکلات شهری، بهبود وضعیت کیفی و کمی زندگی شهروندان در شهرها، ارتقاء کیفیت محیط شهر، پیشبرد شهر به سوی مطلوب‌تر شدن و غیره مطرح شده است (Ahdnjad Roshti et al., 2017:94). از نظر اتحادیه اسکان بشر سازمان ملل متحد، مفهوم شکوفایی، یک ساخت اجتماعی است که به فعالیت‌های انسانی کالبد می‌بخشد (Karimian Bustani et al., 2021:23). از سوی دیگر شکوفایی مفهومی گسترده است که در ارتباط با توسعه متعادل و هماهنگ در محیطی همراه باانصاف و عدالت مطرح می‌شود (Saeedpour et al., 2022:39). شکوفایی شهری نخستین بار در دهه ۱۹۳۰ به صورتی ابتدایی مطرح شد با این وجود در سال ۲۰۱۲ کمیته اسکان بشر سازمان ملل شاخص جامعی را به نام شاخص شکوفایی شهری برای سنجش میزان رشد و توسعه انسانی و اقتصادی برای شهرها معرفی کرد. براساس نظرات این کمیته شکوفایی شهری، چرخه‌ای است که در مرکزیت آن، نهادهای دولتی، قوانین و مقررات برنامه‌ریزی شهری قرار دارد و اضلاع و دندانه‌های آن را تولید، زیرساخت‌ها، پایداری زیست‌محیطی، کیفیت زندگی، عدالت و برابری شهری تشکیل می‌دهد (UN-Habitat, 2013:34). به عبارت دیگر مفهوم شکوفایی شهری، پیوندی ناگسستنی با کیفیت زندگی شهری و توسعه پایدار دارد؛ توسعه‌ای که براساس مشارکت‌های مدنی، پاسخ به معضلات عصر حاضر، بهینه‌سازی منابع و نیز فراهم‌سازی ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های لازم برای آینده تحقق می‌یابد (Mohammdi De Cheshme & Haji Pour, 2021:6). در جدول (۱)، تعریف شکوفایی آورده شده تا درک و بینشی جامع نسبت به این موضوع برای خوانندگان فراهم آید.

جدول ۱. تعریف شکوفایی شهری

شهر شکوفا شهری است که:	
رشد اقتصادی	به رشد اقتصادی و توسعه کمک کند، تولید، سرمایه و درآمد داشته باشد، مشاغل مناسب و فرصت‌های برابر را از طریق سیاست‌های اقتصادی و اصلاحات مؤثر برای همه فراهم آورد.
توسعه زیرساخت‌ها	زیرساخت‌های مناسب (آب، فاضلاب، فناوری اطلاعات و ارتباطات) را فراهم آورد تا استانداردهای زندگی تقویت شده و تولید، ارتباطات و حمل‌ونقل بهبود یابد.
کیفیت زندگی	استفاده از فضاهای عمومی را برای بهبود حس شمول اجتماعی و هویت مدنی، افزایش می‌دهد. علاوه بر آن ایمنی و امنیت مال و جان مردم را تضمین می‌کند.
عدالت و شمول اجتماع	توزیع عادلانه ناشی از منافع شکوفایی را بین افراد تضمین می‌کند. فقر و تشکیل محله‌های زاغه‌نشین را کاهش می‌دهد، از حقوق گروه‌های اقلیت و اقشار آسیب پذیر دفاع می‌کند، برابری جنسیتی را بهبود می‌بخشد و مشارکت مدنی را در حوزه‌های اجتماعی، سیاسی و فرهنگی تضمین می‌کند.
پایداری زیست‌محیطی	از سیاست‌های حفاظت از محیط‌زیست شهری و منابع طبیعی حمایت می‌کند، بهینه‌سازی انرژی را دنبال می‌کند، فشار بر زمین‌های اطراف شهر و منابع طبیعی را کاهش می‌دهد و از طریق راهکارهای سبز و خلاق، تلفات محیط‌زیست را کاهش می‌دهد.
قانون‌گذاری و حکمروایی خوب شهری	بهترین نحو قادر به ترکیب پایداری و شکوفایی مشترک از طریق حاکمیت شهری مؤثر و رهبری تحول‌گرا، استقرار سیاست‌های مناسب و مؤثر، قوانین و مقررات، و ایجاد چارچوب‌های نهادی مناسب با سازمان‌های قدرتمند محلی و طبقه‌بندی سازمانی دقیق باشد.

Source: UN-Habitat, 2013:14

روش پژوهش

این پژوهش با توجه به هدف ارائه شده از نوع پژوهش‌های کاربردی و نیز با توجه به ماهیت و روش آن از نوع توصیفی تحلیلی است. در این پژوهش برای دستیابی به اهداف مورد نظر از سه روش استفاده شده است: (۱) مطالعه کتابخانه‌ای و اسنادی؛ برای بررسی متون نظری مرتبط با موضوع پژوهش و شاخص‌های مؤثر در شکوفایی شهری؛ (۲) مشاهدات میدانی؛ در راستای سنجش وضعیت کلان‌شهر رشت؛ (۳) روش‌های کمی و پرسش‌نامه مردمی. معیارها و شاخص‌های اولیه این پژوهش، ۶ معیار و ۶۴ شاخص مورد نظر برنامه اسکان بشر سازمان ملل متحد در نظر گرفته شدند، اما در بررسی کارشناسی به عمل آمده مشخص شد که جمع‌آوری داده و اطلاعات معتبر درباره حدود نیمی از این شاخص‌ها در این پژوهش به راحتی میسر نیست. از این رو ۳۷ شاخص از ۶۴ شاخص مورد نظر برنامه اسکان بشر انتخاب شدند (جدول ۲). جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه شهروندان ساکن در شهر رشت است که تعداد آن‌ها براساس سرشماری سال ۱۳۹۵ برابر با ۶۷۹۹۹۵ نفر بوده است که با استفاده از فرمول کوکران حجم نمونه مورد نیاز ۳۸۴ نفر تعیین شد. در این پژوهش با استفاده از آلفای کرونباخ پایایی پرسش‌نامه محاسبه شده است که مقدار آلفای به دست آمده برابر با ۰/۹۴۱ است که نشان از پایایی مطلوب پرسش‌نامه بوده است (جدول ۳). در نهایت اطلاعات جمع‌آوری شده با استفاده از نرم افزارهای SPSS و EXCEL و آزمون T تک نمونه‌ای جهت سنجش شاخص‌های متغیر شکوفایی شهری مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

جدول ۲. شاخص‌ها و معیارهای سنجش شکوفایی شهری رشت

ردیف	مؤلفه‌ها	معیارها
۱	بهره‌وری	بازاریابی و وجود بسترهای لازم جهت سرمایه گذاری، مدت زمان لازم جهت ایجاد کسب و کار، تنوع در کسب و کارها، استفاده از فناوری‌های نوین در طرح‌های شهری، میانگین درآمد خانوار شما، دسترسی به اشتغال و داشتن درآمد مناسب، توجه به نیازهای مختلف شهروندان
۲	کیفیت زندگی	رضایت از محیط محل زندگی، رضایت از کیفیت مسکن خود، دسترسی آسان به خدمات درمانی و بهداشتی، دسترسی آسان به خدمات آموزشی، دسترسی آسان به انواع فضاهای تفریحی، فرهنگی، ورزشی و ...، کیفیت معابر و خیابان‌ها، امنیت عمومی، سرزندگی و پویایی فضاهای شهری
۳	زیرساخت‌ها	دسترسی آسان به جهت استفاده از حمل‌ونقل عمومی، دسترسی مناسب به پارکینگ‌های عمومی، دسترسی به آب سالم و برق و گاز، دسترسی به اینترنت، دسترسی مناسب به امکانات و خدمات شهری، دسترسی به کتابخانه‌های عمومی، مناسب‌سازی حمل‌ونقل معابر برای معلولین
۴	پایداری زیست محیطی	عدم آلودگی هوا، عدم آلودگی صوتی، عدم آلودگی خاک، جمع‌آوری به موقع و دفع مناسب زباله‌ها و فاضلاب شهری، عدم وجود ساختمان‌های با ظاهر بی‌شکل و نامناسب، فضاهای شهری با ظاهری مناسب و پاکیزه
۵	عدالت و مشارکت اجتماعی	دسترسی به اطلاعات عمومی شهری، مشارکت شهروندان در پروژه‌های شهری، توانمندسازی مردم از طریق آموزش، توزیع عادلانه خدمات و امکانات شهری در سطوح مختلف شهر، توجه مسئولان به فقر و اسکان غیررسمی، تحقق شفافیت و پاسخگویی در عملکرد مدیریت شهری
۶	حکمرانی و قانون گذاری شهری	مسئولیت پذیر بودن مدیران شهری و پایداری به حقوق مردم، کنترل و مبارزه با فساد اداری و مالی، برخورد با فعالیت‌های غیرقانونی

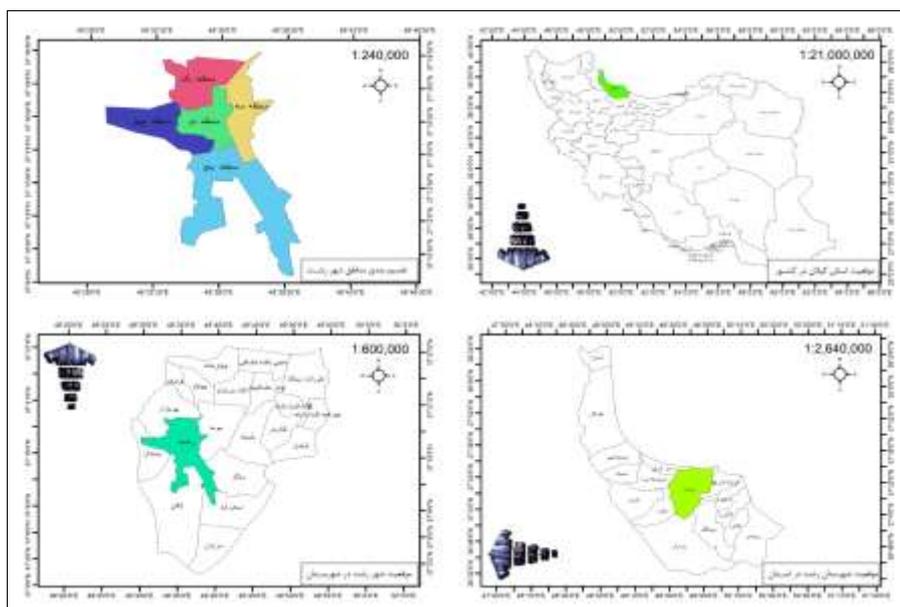
Source: Abbasi, 2022:605; Saeidpour et al., 2022:40; Mehri & Eastgoldi, 2022:280; Garmsiri Nejad et al., 2022:194; Ziari & Hamghadam, 2022:131; Daneshpour et al., 2020:461; Safaipour et al., 2017:40

جدول ۳. آلفای کرونباخ شاخص‌های پژوهش

مؤلفه	آلفای کرونباخ
بهره‌وری	۰/۹۳۴
کیفیت زندگی	۰/۹۳۶
زیرساخت‌ها	۰/۹۲۷
پایداری زیست محیطی	۰/۹۳۲
عدالت و مشارکت اجتماعی	۰/۹۲۴
حکمرانی و قانون گذاری شهری	۰/۹۲۹
شاخص‌های شکوفایی شهری	۰/۹۴۱

قلمرو جغرافیایی پژوهش

شهر رشت، در مرکز شهرستان رشت و در استان گیلان قرار دارد که از شمال به دهستان‌های حومه و پسیخان، از شرق به دهستان‌های سنگر و اسلام‌آباد و سراوان، از غرب به شهرستان شفت و از جنوب به شهرستان رودبار محدود می‌شود (Consulting Engineers for Design and Exploration, 2007:6). این شهر در مرکز جلگه گیلان در محدوده بین ۴۹ درجه و ۳۵ دقیقه و ۴۹ ثانیه طول شرقی و ۳۷ درجه و ۱۶ دقیقه و ۳۰ ثانیه عرض شمالی واقع شده است و مساحت آن حدود ۱۰۲۴۰ هکتار است (Amir Entekhbi et al., 2017:471). شهر رشت بزرگ‌ترین و پرجمعیت‌ترین شهر شمال ایران در بین سه استان حاشیه‌ای دریای خزر و بزرگ‌ترین سکونتگاه سواحل جنوبی دریای خزر محسوب می‌شود. جمعیت شهر رشت براساس آخرین سرشماری در سال ۱۳۹۵ برابر با ۶۷۹۹۹۵ نفر بوده است که در مقایسه با سال ۱۳۹۰ رشدی معادل ۱/۳ درصد داشته است (Statistical Center of Iran, 2016). در شکل (۱)، موقعیت جغرافیایی شهر رشت نمایش داده شده است.

شکل ۱. موقعیت جغرافیایی محدوده مورد مطالعه

یافته‌ها و بحث

یافته‌های توصیفی

تعداد پرسش‌شوندگان در این پژوهش برابر با ۳۸۴ نفر بوده است. از این تعداد ۷۱ درصد مرد و ۲۹ درصد زن بودند. همچنین ۵۵ درصد متاهل و ۴۵ درصد مجرد بودند. از میان پاسخ‌دهندگان بیشترین گروه سنی مربوط به گروه سنی ۳۱ تا ۴۰ سال با ۳۲ درصد و بعد از آن ۲۱ تا ۳۰ سال با ۳۰ درصد و ۴۱ تا ۵۰ سال با ۲۴ درصد است و کم‌ترین گروه سنی مربوط به گروه سنی ۱۵ تا ۲۰ سال با ۵ درصد و ۵۱ سال و بیشتر با ۸ درصد بوده است. همچنین وضعیت تحصیلات پاسخ‌دهندگان نشان داد که حدود نیمی از پاسخ‌دهندگان یعنی ۴۷ درصد دارای تحصیلات لیسانس بوده‌اند و کم‌ترین میزان تحصیلات مربوط به زیردیپلم می‌باشد. نتایج پاسخ‌دهندگان نشان می‌دهد که بیش از ۷۲ درصد از آن‌ها بیش از ۲۰ سال است که در شهر رشت سکونت دارند و این امر نشان از بومی بودن اکثر پاسخ‌دهندگان دارد. اما در بحث اشتغال پاسخ‌دهندگان نتایج گویای آن است که ۲۹ درصد دارای شغل آزاد، ۲۲ درصد محصل (دانشجو)، ۲۱ درصد دارای شغل دولتی و ۱۴ درصد بیکار، ۸ درصد بازنشسته و خانه‌دار بوده‌اند.

یافته‌های تحلیلی

وضعیت شاخص‌های شکوفایی شهری در کلان‌شهر رشت

تحلیل شاخص‌ها در شش مؤلفه بهره‌وری، کیفیت زندگی، زیرساخت‌ها، پایداری زیست‌محیطی، عدالت و مشارکت اجتماعی و حکمرانی و قانون‌گذاری شهری انجام شده است که در ادامه به آن پرداخته می‌شود.

مؤلفه بهره‌وری

در جداول (۴) و (۵)، میانگین، انحراف معیار و خطای معیار مؤلفه بهره‌وری نشان داده شده است. شاخص‌های بازاریابی و بسترهای لازم جهت سرمایه‌گذاری (سوال ۱)، مدت زمان لازم جهت ایجاد کسب‌وکار (سوال ۲)، استفاده از فناوری‌های نوین در طرح‌های شهری (سوال ۴)، میانگین درآمد خانوار (سوال ۵)، دسترسی به اشتغال و داشتن درآمد مناسب (سوال ۶) و توجه به نیازهای مختلف شهروندان (سوال ۷) به ترتیب با میانگین بدست آمده (۲/۳۵)، (۲/۵)، (۱/۱۹)، (۲/۷۳)، (۲/۶۰) و (۲/۳۵) که کمتر از میانگین نظری (۳) است و با توجه به سطح معنی‌داری (کمتر از ۰/۰۵)، می‌توان نتیجه گرفت که این شاخص‌ها از وضعیت نامطلوبی برخوردار هستند و مقدار t منفی نیز بر این امر تاکید دارد. اما شاخص تنوع در کسب‌وکار (سوال ۳)، با میانگین بدست آمده (۳/۱۹) که بیشتر از میانگین نظری (۳) است و با توجه به سطح معنی‌داری (کمتر از ۰/۰۵)، نشان‌دهنده این موضوع است که این شاخص از وضعیت مطلوبی برخوردار است و مقدار t مثبت نیز بر این امر تاکید دارد.

جدول ۴. آمار توصیفی آزمون t تک نمونه مؤلفه بهره‌وری

میانگین خطای معیار	انحراف معیار	میانگین	تعداد	شاخص
۰/۱۴۰۰۶	۱/۱۰۲۸۵	۲/۳۵۴۸	۳۸۴	بازاریابی و بسترهای لازم جهت سرمایه‌گذاری (سوال ۱)
۰/۱۳۹۴۱	۱/۰۹۷۶۹	۲/۵۰۰۰	۳۸۴	مدت زمان لازم جهت ایجاد کسب‌وکار (سوال ۲)
۰/۱۴۸۵۷	۱/۱۷۱۲۲	۳/۱۹۳۵	۳۸۴	تنوع در کسب‌وکار (سوال ۳)
۰/۱۴۷۱۹	۱/۱۵۸۹۷	۱/۹۶۷۷	۳۸۴	استفاده از فناوری‌های نوین در طرح‌های شهری (سوال ۴)
۰/۱۳۴۴۲	۱/۰۵۸۴۸	۲/۷۲۵۸	۳۸۴	میانگین درآمد خانوار (سوال ۵)
۰/۱۴۲۶۱	۱/۱۲۲۹۳	۲/۵۹۶۸	۳۸۴	دسترسی به اشتغال و داشتن درآمد مناسب (سوال ۶)
۰/۱۳۸۱۶	۱/۰۸۷۸۹	۲/۳۵۴۸	۳۸۴	توجه به نیازهای مختلف شهروندان (سوال ۷)

جدول ۵. آزمون t تک نمونه مؤلفه بهره‌وری

فاصله اطمینان ۹۵ درصد اختلاف کران بالا	اختلاف میانگین	سطح معناداری	درجه آزادی	آماره t	شاخص
-۰/۳۶۵۱	-۰/۶۴۵۱۴	۰/۰۰۰	۳۸۳	-۴/۶۰۶	سوال (۱)
-۰/۲۲۱۲	-۰/۵۰۰۰۰	۰/۰۰۱	۳۸۳	-۳/۵۸۷	سوال (۲)
۰/۴۹۱۰	-۰/۱۹۳۵۵	۰/۰۰۸	۳۸۳	۱/۳۰۱	سوال (۳)
-۰/۷۳۷۹	-۱/۰۳۲۲۶	۰/۰۰۰	۳۸۳	-۷/۰۱۳	سوال (۴)
-۰/۰۰۵۴	-۰/۲۷۴۱۹	۰/۰۴۶	۳۸۳	-۲/۰۴۰	سوال (۵)
-۰/۱۱۸۱	-۰/۴۰۳۲۳	۰/۰۰۶	۳۸۳	-۲/۸۲۷	سوال (۶)
-۰/۳۶۸۹	-۰/۶۴۵۱۶	۰/۰۰۰	۳۸۳	-۴/۶۷۰	سوال (۷)

مؤلفه کیفیت زندگی

در جداول (۶) و (۷)، میانگین، انحراف معیار و خطای معیار مؤلفه کیفیت زندگی نشان داده شده است. شاخص‌های رضایت از محیط زندگی (سوال ۸)، کیفیت مسکن (سوال ۹)، دسترسی به خدمات بهداشتی و درمانی (سوال ۱۰)، دسترسی به خدمات آموزشی (سوال ۱۱) و کیفیت معابر و خیابان‌ها (سوال ۱۳) به ترتیب با میانگین بدست آمده (۲/۹۵)، (۲/۹۰)، (۱/۹۶)، (۲/۹۳) و (۲/۷۵) که کمتر از میانگین نظری (۳) است و با توجه به سطح معنی‌داری (کمتر از ۰/۰۵)، می‌توان نتیجه گرفت که این شاخص‌ها از وضعیت نامطلوبی برخوردار هستند و مقدار t منفی نیز بر این امر تاکید دارد. اما شاخص‌های دسترسی به فضاهای تفریحی، فرهنگی و ورزشی (سوال ۱۲)، امنیت عمومی (سوال ۱۴) و سرزندگی و پویایی فضاهای شهری (سوال ۱۵) به ترتیب با میانگین بدست آمده (۳/۰۴)، (۳/۰۳) و (۳/۵۱) که بیشتر از میانگین نظری (۳) است و با توجه به سطح معنی‌داری (کمتر از ۰/۰۵)، نشان‌دهنده این موضوع است که این شاخص از وضعیت مطلوبی برخوردار است و مقدار t مثبت نیز بر این امر تاکید دارد.

جدول ۶. آمار توصیفی آزمون t تک نمونه مؤلفه کیفیت زندگی

میانگین خطای معیار	انحراف معیار	میانگین	تعداد	شاخص
۰/۱۳۰۹۵	۱/۰۳۱۱۱	۲/۹۱۶	۳۸۴	رضایت از محیط زندگی (سوال ۸)
۰/۱۳۱۵۲	۱/۰۳۵۵۹	۲/۹۰۳۲	۳۸۴	کیفیت مسکن (سوال ۹)
۰/۱۳۰۰۲	۱/۰۲۲۸۷	۲/۹۶۷۷	۳۸۴	دسترسی به خدمات بهداشتی و درمانی (سوال ۱۰)
۰/۱۳۹۸۲	۱/۰۲۲۲۳	۲/۹۳۵۵	۳۸۴	دسترسی به خدمات آموزشی (سوال ۱۱)
۰/۱۲۶۸۵	۰/۹۹۸۸۷	۳/۰۴۸۴	۳۸۴	دسترسی به فضاهای تفریحی، فرهنگی و ورزشی (سوال ۱۲)
۰/۱۳۵۴۳	۱/۰۶۶۴۱	۲/۷۵۸۱	۳۸۴	کیفیت معابر و خیابان‌ها (سوال ۱۳)
۰/۱۱۲۵۸	۰/۸۸۶۴۷	۳/۰۳۲۳	۳۸۴	امنیت عمومی (سوال ۱۴)
۰/۱۳۵۵۴	۱/۰۶۷۲۸	۳/۵۱۶۱	۳۸۴	سرزندگی و پویایی فضاهای شهری (سوال ۱۵)

جدول ۷. آزمون t تک نمونه مؤلفه کیفیت زندگی

شاخص	درجه آزادی	سطح معناداری	اختلاف میانگین	فاصله اطمینان ۹۵ درصد اختلاف	
				کران بالا	کران پایین
سوال (۸)	۳۸۳	۰/۰۰۳	-۰/۰۴۸۳۹	۰/۲۱۲۵	-۰/۳۱۰۲
سوال (۹)	۳۸۳	۰/۰۰۵	-۰/۰۹۶۷۷	۰/۱۶۶۲	-۰/۳۵۹۸
سوال (۱۰)	۳۸۳	۰/۰۰۵	-۰/۰۳۲۲۶	۰/۲۲۷۷	-۰/۲۹۳۲
سوال (۱۱)	۳۸۳	۰/۰۰۱	-۰/۰۶۴۵۲	۰/۱۹۵۱	-۰/۳۲۴۱
سوال (۱۲)	۳۸۳	۰/۰۰۴	-۰/۰۴۸۳۹	۰/۳۰۲۰	-۰/۲۰۵۳
سوال (۱۳)	۳۸۳	۰/۰۰۹	-۰/۲۴۱۹۴	۰/۰۲۸۹	-۰/۵۱۲۸
سوال (۱۴)	۳۸۳	۰/۰۰۵	۰/۰۳۲۲۶	۰/۲۵۷۴	-۰/۱۹۲۹
سوال (۱۵)	۳۸۳	۰/۰۰۰	۰/۵۱۶۱۳	۰/۷۸۷۲	-۰/۲۴۵۱

مؤلفه زیرساخت

در جداول (۸) و (۹)، میانگین، انحراف معیار و خطای معیار مؤلفه زیرساخت نشان داده شده است. شاخص‌های دسترسی به آب، برق و گاز (سوال ۱۸)، دسترسی به اینترنت (سوال ۱۹)، دسترسی به کتابخانه عمومی (سوال ۲۱) و مناسب‌سازی حمل‌ونقل برای معلولین (سوال ۲۲) به ترتیب با میانگین بدست آمده (۲/۴۸)، (۲/۷۷)، (۲/۹۵) و (۱/۷۵) که کمتر از میانگین نظری (۳) است و باتوجه به سطح معنی‌داری (کمتر از ۰/۰۵)، می‌توان نتیجه گرفت که این شاخص‌ها از وضعیت نامطلوبی برخوردار هستند و مقدار t منفی نیز بر این امر تاکید دارد. اما شاخص‌های دسترسی آسان به حمل‌ونقل عمومی (سوال ۱۶)، دسترسی به پارکینگ عمومی (سوال ۱۷) و دسترسی به امکانات و خدمات شهری (سوال ۲۰) به ترتیب با میانگین بدست آمده (۳/۲۴)، (۳/۰۱) و (۳/۳) که بیشتر از میانگین نظری (۳) است و باتوجه به سطح معنی‌داری (کمتر از ۰/۰۵)، نشان‌دهنده این موضوع است که این شاخص از وضعیت مطلوبی برخوردار است و مقدار t مثبت نیز بر این امر تاکید دارد.

جدول ۸. آمار توصیفی آزمون t تک نمونه مؤلفه زیرساخت

میانگین خطای معیار	انحراف معیار	میانگین	تعداد	شاخص
۰/۱۵۳۷۲	۱/۲۱۰۴۱	۳/۲۴۱۹	۳۸۴	دسترسی آسان به حمل‌ونقل عمومی (سوال ۱۶)
۰/۱۳۱۰۸	۱/۰۳۲۱۴	۳/۰۱۶۱	۳۸۴	دسترسی به پارکینگ عمومی (سوال ۱۷)
۰/۱۴۳۱۳	۱/۱۲۷۰۴	۲/۴۸۳۹	۳۸۴	دسترسی به آب، برق و گاز (سوال ۱۸)
۰/۱۰۸۸۸	۰/۸۵۷۳۶	۲/۷۷۴۲	۳۸۴	دسترسی به اینترنت (سوال ۱۹)
۰/۱۱۶۳۳	۰/۹۱۵۹۶	۲/۳۰۶۵	۳۸۴	دسترسی به امکانات و خدمات شهری (سوال ۲۰)
۰/۱۲۲۶۱	۰/۹۶۵۴۳	۲/۹۵۱۶	۳۸۴	دسترسی به کتابخانه عمومی (سوال ۲۱)
۰/۱۲۵۴۳	۱/۰۶۶۴۱	۱/۷۵۸۱	۳۸۴	مناسب‌سازی حمل‌ونقل برای معلولین (سوال ۲۲)

جدول ۹. آزمون t تک نمونه مؤلفه زیرساخت

شاخص	آماره t	درجه آزادی	سطح معناداری	اختلاف میانگین	فاصله اطمینان ۹۵ درصد اختلاف	
					کران بالا	کران پایین
(سوال ۱۶)	۱/۵۷۴	۳۸۳	۰/۰۲۱	۰/۲۴۱۹۴	-۰/۰۶۵۶	۰/۵۴۹۳
(سوال ۱۷)	۰/۱۲۳	۳۸۳	۰/۰۰۲	۰/۰۱۶۱۳	-۰/۲۴۶۰	-۰/۲۷۸۲
(سوال ۱۸)	-۳/۶۰۶	۳۸۳	۰/۰۰۱	-۰/۵۱۶۱۳	-۰/۸۰۲۳	-۰/۳۲۹۹
(سوال ۱۹)	-۲/۰۷۴	۳۸۳	۰/۰۴۲	-۰/۲۲۵۸۱	-۰/۴۴۳۵	-۰/۰۰۸۱
(سوال ۲۰)	۲/۶۳۴	۳۸۳	۰/۰۱۱	۰/۳۰۶۴۵	-۰/۰۷۳۸	۰/۵۳۹۱
(سوال ۲۱)	-۰/۳۹۵	۳۸۳	۰/۰۰۴	-۰/۰۴۸۳۹	-۰/۲۹۳۶	۰/۱۹۶۸
(سوال ۲۲)	-۹/۱۷۰	۳۸۳	۰/۰۰۰	-۱/۲۴۱۰۴	-۱/۵۱۲۸	-۰/۹۷۱۱

مؤلفه پایداری زیست‌محیطی

در جداول (۱۰) و (۱۱)، میانگین، انحراف معیار و خطای معیار مؤلفه پایداری زیست‌محیطی نشان داده شده است. شاخص‌های عدم آلودگی صوتی (سوال ۲۴)، عدم آلودگی خاک (سوال ۲۵)، دفع مناسب زباله و فاضلاب (سوال ۲۶) و عدم وجود ساختمان‌های با ظاهر نامناسب (سوال ۲۷) به ترتیب با میانگین بدست آمده (۲/۵۳)، (۲/۸۷)، (۲/۱۲) و (۲/۶۹) که کمتر از میانگین نظری (۳) است و با توجه به سطح معنی‌داری (کمتر از ۰/۰۵)، می‌توان نتیجه گرفت که این شاخص‌ها از وضعیت نامطلوبی برخوردار هستند و مقدار t منفی نیز بر این امر تاکید دارد. اما شاخص‌های عدم آلودگی هوا (سوال ۲۳) و پاکیزگی فضا (سوال ۲۸) به ترتیب با میانگین بدست آمده مشترکاً (۳) برابر با میانگین نظری (۳) بوده است و با توجه به سطح معنی‌داری (کمتر از ۰/۰۵)، می‌توان نتیجه گرفت که این دو شاخص از وضعیت متوسطی برخوردار هستند و مقدار t مثبت نیز بر این امر تاکید دارد.

جدول ۱۰. آمار توصیفی آزمون t تک نمونه مؤلفه پایداری زیست‌محیطی

شاخص	تعداد	میانگین	انحراف معیار	میانگین خطای معیار
عدم آلودگی هوا (سوال ۲۳)	۳۸۴	۳/۰۰۰	۰/۸۶۸۳۹	۰/۱۱۰۲۹
عدم آلودگی صوتی (سوال ۲۴)	۳۸۴	۲/۵۳۲۳	۱/۰۵۱۴۳	۰/۱۳۳۵۳
عدم آلودگی خاک (سوال ۲۵)	۳۸۴	۲/۸۷۱۰	۰/۸۱۹۵۱	۰/۱۰۴۰۸
دفع مناسب زباله و فاضلاب (سوال ۲۶)	۳۸۴	۲/۱۲۹۰	۰/۹۹۹۷۸	۰/۱۲۶۹۷
عدم وجود ساختمان‌های با ظاهر نامناسب (سوال ۲۷)	۳۸۴	۲/۶۹۳۵	۰/۹۱۵۹۶	۰/۱۱۶۳۳
پاکیزگی فضا (سوال ۲۸)	۳۸۴	۳/۰۴۸۴	۰/۹۳۰۸۵	۰/۱۱۸۲۲

جدول ۱۱. آزمون t تک نمونه مؤلفه پایداری زیست‌محیطی

شاخص	آماره t	درجه آزادی	سطح معناداری	اختلاف میانگین	فاصله اطمینان ۹۵ درصد اختلاف	
					کران بالا	کران پایین
سوال ۲۳	۰/۰۰۰	۳۸۳	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰۰۰	-۰/۲۲۰۵	۰/۲۲۰۵
سوال ۲۴	-۳/۵۰۳	۳۸۳	۰/۰۰۱	-۰/۴۶۷۷۴	-۰/۷۳۴۸	-۰/۲۰۰۷
سوال ۲۵	-۱/۲۴۰	۳۸۳	۰/۰۰۵	-۰/۱۲۹۰۳	-۰/۳۳۷۱	۰/۰۷۹۸
سوال ۲۶	-۶/۸۶۰	۳۸۳	۰/۰۰۰	-۰/۸۷۰۹۷	-۱/۱۲۴۹	-۰/۶۱۷۱
سوال ۲۷	-۲/۶۳۴	۳۸۳	۰/۰۱۱	-۰/۳۰۶۴۵	-۰/۵۳۹۱	-۰/۰۷۳۸
سوال ۲۸	۰/۴۰۹	۳۸۳	۰/۰۰۴	۰/۰۴۸۳۹	-۰/۱۸۸۰	۰/۲۸۴۸

مؤلفه عدالت و مشارکت اجتماعی

در جدول (۱۲) و (۱۳)، میانگین، انحراف معیار و خطای معیار مؤلفه عدالت و مشارکت اجتماعی نشان داده شده است. در این مؤلفه تمامی شاخص‌ها میانگین کمتر از متوسط بدست آوردند به این صورت که شاخص‌های دسترسی به اطلاعات عمومی (سوال ۲۹)، مشارکت شهروندان (سوال ۳۰)، توانمندسازی مردم (سوال ۳۱)، توزیع عادلانه خدمات و امکانات (سوال ۳۲)، فقر و اسکان

غیررسمی (سوال ۳۳) و شفافیت و پاسخگویی در عملکرد مدیریت شهری (سوال ۳۴) به ترتیب با میانگین بدست آمده (۲/۶۹)، (۲/۴۶)، (۲/۵۴)، (۲/۸۵)، (۲/۲۴) و (۲/۱۹) که کمتر از میانگین نظری (۳) است و باتوجه به سطح معنی‌داری (کمتر از ۰/۰۵)، می‌توان نتیجه گرفت که این شاخص‌ها از وضعیت نامطلوبی برخوردار هستند و مقدار t منفی نیز بر این امر تاکید دارد.

جدول ۱۲. آمار توصیفی آزمون t تک نمونه مؤلفه عدالت و مشارکت اجتماعی

میانگین خطای معیار	انحراف معیار	میانگین	تعداد	شاخص
۰/۱۲۵۰۹	۰/۹۸۴۹۵	۲/۶۹۳۵	۳۸۴	دسترسی به اطلاعات عمومی (سوال ۲۹)
۰/۱۲۵۵۰	۱/۰۶۶۹۱	۲/۴۶۷۷	۳۸۴	مشارکت شهروندان (سوال ۳۰)
۰/۱۲۹۴۳	۱/۰۱۹۱۲	۲/۵۴۸۴	۳۸۴	توانمندسازی مردم (سوال ۳۱)
۰/۱۴۵۱۶	۱/۱۴۳۰۰	۲/۸۵۴۸	۳۸۴	توزیع عادلانه خدمات و امکانات (سوال ۳۲)
۰/۱۳۷۳۷	۱/۰۸۱۶۷	۲/۲۴۱۹	۳۸۴	فقر و اسکان غیررسمی (سوال ۳۳)
۰/۱۳۳۷۷	۱/۰۵۳۳۱	۲/۱۹۳۵	۳۸۴	شفافیت و پاسخگویی در عملکرد مدیریت شهری (سوال ۳۴)

جدول ۱۳. آزمون t تک نمونه مؤلفه عدالت و مشارکت اجتماعی

شاخص	فاصله اطمینان ۹۵ درصد اختلاف		اختلاف میانگین	سطح معناداری	درجه آزادی	آماره t
	کران بالا	کران پایین				
سوال ۲۹	-۰/۰۵۶۳	-۰/۵۵۶۶	-۰/۳۰۶۴۵	۰/۰۱۷	۳۸۳	-۲/۴۵۰
سوال ۳۰	-۰/۴۶۱۳	-۰/۸۰۳۲	-۰/۵۳۳۲۶	۰/۰۰۰	۳۸۳	-۳/۹۲۸
سوال ۳۱	-۰/۱۹۲۸	-۰/۷۱۰۴	-۰/۴۱۱۶۱	۰/۰۰۱	۳۸۳	-۳/۴۸۹
سوال ۳۲	۰/۱۴۵۱	-۰/۴۳۵۴	-۰/۱۴۵۱۶	۰/۰۰۱	۳۸۳	-۱/۰۰۰
سوال ۳۳	-۰/۴۸۳۴	-۱/۰۳۲۸	-۰/۷۸۸۰۶	۰/۰۰۰	۳۸۳	-۵/۵۱۸
سوال ۳۴	-۰/۵۳۹۰	-۱/۰۷۳۹	-۰/۸۰۶۴۵	۰/۰۰۰	۳۸۳	-۶/۰۲۹

مؤلفه حکمرانی و قانون‌گذاری شهری

در جدول (۱۴) و (۱۵)، میانگین، انحراف معیار و خطای معیار مؤلفه حکمرانی و قانون‌گذاری شهری نشان داده شده است. در این مؤلفه تمامی شاخص‌ها میانگین کمتر از متوسط بدست آوردند به این صورت که شاخص‌های مسئولیت‌پذیر بودن مدیران شهری و پایبندی به حقوق مردم (سوال ۳۵)، کنترل و مبارزه با فساد اداری و مالی (سوال ۳۶) و برخورد با فعالیت‌های غیرقانونی (۳۷) به ترتیب با میانگین بدست آمده (۲/۲)، (۲/۱۴) و (۲/۳۵) که کمتر از میانگین نظری (۳) است و باتوجه به سطح معنی‌داری (کمتر از ۰/۰۵)، می‌توان نتیجه گرفت که این شاخص‌ها از وضعیت نامطلوبی برخوردار هستند و مقدار t منفی نیز بر این امر تاکید دارد.

جدول ۱۴. آمار توصیفی آزمون t تک نمونه مؤلفه حکمرانی و قانون‌گذاری شهری

میانگین خطای معیار	انحراف معیار	میانگین	تعداد	شاخص
۰/۱۳۰۳۶	۱/۰۲۶۴۹	۲/۲۰۹۷	۳۸۴	مسئولیت‌پذیر بودن مدیران شهری و پایبندی به حقوق مردم (سوال ۳۵)
۰/۱۳۱۸۰	۱/۰۳۷۷۶	۲/۱۴۵۲	۳۸۴	کنترل و مبارزه با فساد اداری و مالی (سوال ۳۶)
۰/۱۲۸۲۴	۱/۰۰۹۷۴	۲/۳۵۴۸	۳۸۴	برخورد با فعالیت‌های غیرقانونی (۳۷)

جدول ۱۵. آزمون t تک نمونه مؤلفه حکمرانی و قانون‌گذاری شهری

شاخص	فاصله اطمینان ۹۵ درصد اختلاف		اختلاف میانگین	سطح معناداری	درجه آزادی	آماره t
	کران بالا	کران پایین				
سوال ۳۵	-۰/۵۲۹۶	-۱/۰۵۱۰	-۰/۷۹۰۳۲	۰/۰۰۰	۳۸۳	-۶/۰۶۲
سوال ۳۶	-۰/۵۹۱۳	-۱/۱۸۸۴	-۰/۸۵۴۸۴	۰/۰۰۰	۳۸۳	-۶/۴۸۶
سوال ۳۷	-۰/۳۸۸۷	-۰/۹۰۱۶	-۰/۶۴۵۱۶	۰/۰۰۰	۳۸۳	-۵/۰۳۱

باتوجه به موارد فوق می‌توان نتیجه گرفت شاخص‌های مناسب‌سازی حمل‌ونقل برای معلولین (با میانگین ۱/۷۶)، استفاده از فناوری‌های نوین در طرح‌های شهری (با میانگین ۱/۹۷)، دفع مناسب زباله و فاضلاب (با میانگین ۱/۱۳)، کنترل و مبارزه با فساد اداری و مالی (با میانگین ۲/۱۴) و شفافیت و پاسخگویی در عملکرد مدیریت شهری (با میانگین ۲/۱۹) در بین شاخص‌ها وضعیت بسیار نامطلوبی داشته‌اند و شاخص‌های سرزندگی و پویایی فضاهای شهری (با میانگین ۳/۵۲)، دسترسی به امکانات و خدمات شهری (با میانگین ۳/۳) و دسترسی آسان به حمل‌ونقل عمومی (با میانگین ۳/۲۴) بهترین وضعیت را در بین شاخص‌ها داشته است.

وضعیت مؤلفه‌های شکوفایی شهری در کلان‌شهر رشت

براساس وضعیت شاخص‌ها و محاسبه مؤلفه‌ها، نتایج آزمون t تک نمونه برای مؤلفه‌ها در جداول شماره (۱۶ و ۱۷) قابل مشاهده است. طبق نتایج مؤلفه‌های بهره‌وری، زیرساخت‌ها، پایداری زیست‌محیطی، عدالت و مشارکت اجتماعی و همچنین حکمرانی و قانون‌گذاری شهری به ترتیب دارای میانگین (۲/۵۲)، (۲/۷۹)، (۲/۷۱)، (۲/۵) و (۲/۲۳) می‌باشند که از میانگین نظری (۳) کمتر است و باتوجه به سطح معناداری (کمتر از ۰/۰۵) و مقدار t منفی می‌توان نتیجه گرفت وضعیت این مؤلفه‌ها در شهر رشت نامطلوب گزارش شده است. همچنین در ارتباط با مؤلفه کیفیت زندگی، نتایج آزمون t تک نمونه نشان می‌دهد میانگین این مؤلفه برابر با (۳/۰۱) است و با توجه به سطح معناداری (کمتر از ۰/۰۵) و مقدار t مثبت می‌توان نتیجه گرفت وضعیت این مؤلفه در شهر رشت متوسط بوده است.

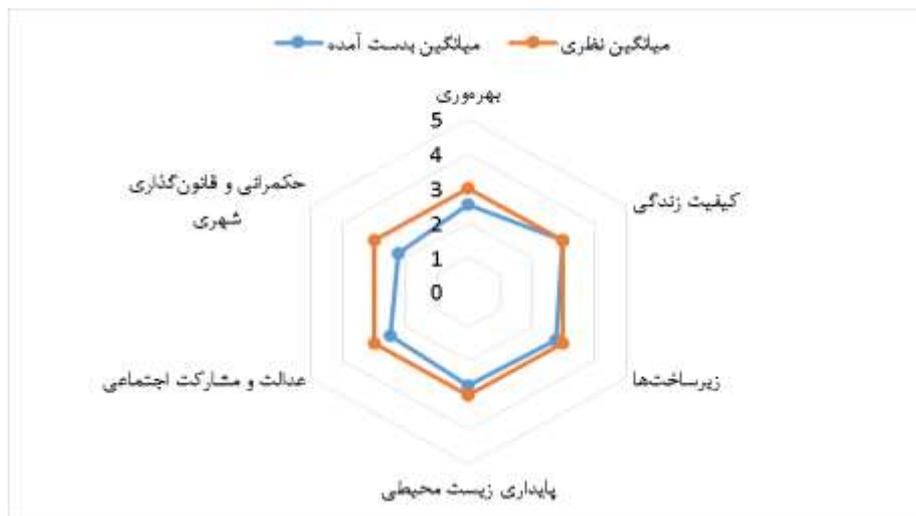
جدول ۱۶. آمار توصیفی آزمون t تک نمونه مؤلفه‌های شکوفایی شهری

مؤلفه	تعداد	میانگین	انحراف معیار	میانگین خطای معیار
بهره‌وری	۳۸۴	۲/۵۲۷۶	۰/۸۸۷۶۶	۰/۱۱۲۷۳
کیفیت زندگی	۳۸۴	۳/۰۱۴۱	۰/۸۲۷۰۲	۰/۱۰۵۰۳
زیرساخت‌ها	۳۸۴	۲/۷۹۰۲	۰/۷۴۵۱۰	۰/۰۹۶۴۳
پایداری زیست‌محیطی	۳۸۴	۲/۷۱۲۴	۰/۷۲۹۴۰	۰/۰۹۲۶۳
عدالت و مشارکت اجتماعی	۳۸۴	۲/۵۰۰۰	۰/۹۰۲۸۴	۰/۱۱۴۶۶
حکمرانی و قانون‌گذاری شهری	۳۸۴	۲/۲۳۶۶	۰/۹۷۵۸۵	۰/۱۲۳۹۳

جدول ۱۷. آزمون t تک نمونه مؤلفه‌های شکوفایی شهری

مؤلفه	آماره t	درجه آزادی	سطح معناداری	اختلاف میانگین	فاصله اطمینان ۹۵ درصد اختلاف کران بالا	کران پایین
بهره‌وری	-۴/۱۹۰	۳۸۳	۰/۰۰۰	-۰/۴۷۲۳۵	-۰/۶۹۷۸	-۰/۲۴۶۹
کیفیت زندگی	۰/۱۳۴	۳۸۳	۰/۰۰۴	۰/۰۱۴۱۱	-۰/۱۹۵۹	۰/۲۲۴۱
زیرساخت‌ها	-۲/۳۱۶	۳۸۳	۰/۰۳۰	-۰/۲۰۹۶۸	-۰/۳۹۸۹	-۰/۰۲۰۵
پایداری زیست‌محیطی	-۳/۱۰۵	۳۸۳	۰/۰۰۳	-۰/۲۸۷۶۳	-۰/۴۷۲۹	-۰/۱۰۲۴
عدالت و مشارکت اجتماعی	-۴/۳۶۱	۳۸۳	۰/۰۰۰	-۰/۵۰۰۰۰	-۰/۷۲۹۳	-۰/۲۷۰۷
حکمرانی و قانون‌گذاری شهری	-۶/۱۶۰	۳۸۳	۰/۰۰۰	-۰/۷۶۳۴۴	-۱/۰۱۱۳	-۰/۵۱۵۶

در شکل (۲) نمودار قیاس بین مؤلفه‌های شکوفایی شهری نشان داده شده است. براین اساس کیفیت زندگی شهری دارای میانگینی نزدیک به میانگین نظری داشته است و از سایر مؤلفه‌ها وضعیت مناسب‌تری دارد و مؤلفه حکمرانی و قانون‌گذاری شهری وضعیت نامطلوبی نسبت به سایر مؤلفه‌ها دارد. همچنین وضعیت مؤلفه بهره‌وری، عدالت و مشارکت اجتماعی، پایداری زیست محیطی و زیرساخت‌ها نیز نامطلوب ارزیابی شده است.

شکل ۲. مقیاس مؤلفه‌های شکوفایی شهری شهر رشت

نتیجه‌گیری

مقیاس و شدت مشکلات شهری در دهه‌های اخیر در سراسر جهان و به‌ویژه در شهرهای به سرعت در حال رشد کشورهای در حال توسعه، واقعیتی انکارناپذیر است. رشد شهر و شهرنشینی از یک سو و گسترش مشکلات از سوی دیگر باعث شده است برنامه‌ریزان، تصمیم‌گیرندگان و مدیریت شهری در کشورها و سازمان‌های جهانی همواره رویکردهای جدیدی را برای حل و بهبود مسائل زندگی شهری مدنظر قرار دهند. شاخص ابتکار شکوفایی شهر، یک چارچوب مفهومی گسترده و انعطاف‌پذیر برای اندازه‌گیری و پایش شهرنشینی و بهبود شرایط شهرهاست که در دهه‌های اخیر به طور گسترده مدنظر قرار گرفته است. به طور کلی شاخص‌های شکوفایی شهری که توسط هابیتات مطرح شده الگویی جهت تحقق هرچه بیشتر توسعه پایدار شهری است. لذا در این پژوهش به صورت موردی به سنجش و ارزیابی شاخص‌های شش‌گانه شکوفایی شهری در کلان‌شهر رشت پرداخته شده است. در این راستا با استناد به منابع کتابخانه‌ای، شاخص‌های شکوفایی شهری مورد تحلیل و واکاوی قرار گرفت و سنجش‌های متناظر با آن در وضع موجود شهر رشت شناسایی گردید. این مسئله که همه شاخص‌های شکوفایی شهری از اهمیت و ارزش درخوری برخوردار هستند قابل چشم‌پوشی نبوده و هر یک از این شاخص‌ها در ابعادی می‌توانند گره‌گشای بسیاری از مسائل شهری باشند اما جهت رسیدن به شکوفایی شهر در این پژوهش ۳۷ شاخص شکوفایی شهری در ۶ مؤلفه با کمک آزمون t تک نمونه‌ای مورد سنجش قرار گرفته است. نتایج نشانگر آن است که مؤلفه‌های بهره‌وری، زیرساخت‌ها، پایداری زیست‌محیطی، عدالت و مشارکت اجتماعی و همچنین حکمرانی و قانون‌گذاری شهری به ترتیب دارای میانگین (۲/۵۲)، (۲/۷۹)، (۲/۷۱)، (۲/۵) و (۲/۲۳) می‌باشند که از میانگین نظری (۳) کمتر است و با توجه به سطح معناداری (کمتر از ۰/۰۵) و مقدار t منفی می‌توان نتیجه گرفت وضعیت این مؤلفه‌ها در شهر رشت نامطلوب گزارش شده است. همچنین در ارتباط با مؤلفه کیفیت زندگی، نتایج آزمون t تک نمونه‌ای نشان می‌دهد میانگین این مؤلفه برابر با (۳/۰۱) است و با توجه به سطح معناداری (کمتر از ۰/۰۵) و مقدار t مثبت می‌توان نتیجه گرفت وضعیت این مؤلفه در شهر رشت متوسط بوده است. همچنین شاخص‌های مناسب‌سازی حمل‌ونقل برای معلولین (با میانگین ۱/۷۶)، استفاده از فناوری‌های نوین در طرح‌های شهری (با میانگین ۱/۹۷)، دفع مناسب زباله و فاضلاب (با میانگین ۱/۱۳)، کنترل و مبارزه با فساد اداری و مالی (با میانگین ۲/۱۴) و شفافیت و پاسخگویی در عملکرد مدیریت شهری (با میانگین ۲/۱۹) در بین شاخص‌ها وضعیت بسیار نامطلوبی در شهر رشت داشته‌اند و شاخص‌های سرزندگی و پویایی فضاهای شهری (با میانگین ۳/۵۲)، دسترسی به امکانات و خدمات شهری (با میانگین ۳/۳) و دسترسی آسان به حمل‌ونقل عمومی (با میانگین ۳/۲۴) بهترین وضعیت را در بین شاخص‌ها در این شهر داشته است. در ادامه مقایسه یافته‌های این پژوهش با سایر پژوهش‌های انجام شده به‌وسیله محققان که در بخش بررسی پیشینه پژوهش به آن‌ها پرداخته شد، نشان می‌دهد که نتایج پژوهش حاضر با یافته‌های تحقیق دانش‌پور و همکاران (۱۳۹۷) برای شهر شیراز، کمانرودی کجوری و همکاران (۱۴۰۰) برای محلات منطقه ۱۸ شهر تهران و

عباسی (۱۴۰۱) برای شهر خرم‌آباد همسو و هم‌راستا بوده است؛ به گونه‌ای که مشخص شد در این تحقیقات مؤلفه کیفیت زندگی در سطح متوسطی بوده و سایر مؤلفه‌ها در وضعیت نامطلوبی قرار داشته است. در پایان باتوجه به یافته‌ها و نتایج حاصل از تحقیق، در جهت بالا بردن شاخص‌های شکوفایی شهری در کلان‌شهر رشت، پیشنهادها و راهکارهایی به شرح جدول (۱۸) ارائه می‌گردد:

جدول ۱۸. پیشنهادها و راهکارها در راستای بهبود شاخص‌های شکوفایی شهری در شهر رشت

شاخص‌ها	وضعیت در شهر	پیشنهاد و راهکار
بازاریابی و بسترهای لازم جهت سرمایه‌گذاری	نامطلوب	- توسعه استراتژی‌های بازاریابی مناسب برای جذب سرمایه‌گذاران و ارتقاء اقتصاد شهری. - ایجاد بسترهای مناسب برای سرمایه‌گذاری، از جمله فراهم کردن تسهیلات مالی و ارائه تسهیلات مالی مناسب به شرکت‌ها و کارآفرینان.
مدت زمان لازم جهت ایجاد کسب‌وکار	نامطلوب	تسریع مجوزات لازم در جهت ایجاد کسب‌وکار
استفاده از فناوری‌های نوین در طرح‌های شهری	نامطلوب	ارتقاء بستر فناوری شهری شامل ارتباطات هوشمند، شبکه‌های اینترنت اشیا (IoT)، و راهکارهای هوش مصنوعی برای بهبود کیفیت خدمات شهری و بهره‌وری بالاتر.
دسترسی آسان به امکانات و خدمات شهری	نامطلوب	تسریع در پاسخگویی و ارائه خدمات از سوی مسئولین و مدیران به شهروندان
توجه به نیازهای مختلف شهروندان	نامطلوب	برگزاری نظرسنجی‌ها، گفتگوهای جمعی، و مصاحبه‌های شخصی با افراد مختلف از جامعه می‌شود.
کیفیت معابر و خیابان‌ها	نامطلوب	آسفالت خیابان‌ها و کوچه‌هایی که در شهر رشت با مشکل روبه‌رو هستند
مناسب‌سازی حمل‌ونقل برای معلولین	نامطلوب	ایجاد وسایل حمل‌ونقل عمومی مخصوص معلولین با امکاناتی مانند پلتفرم‌های بالاکننده برای ورود و خروج آسان، محل‌های نگهداری وسایل حمل‌ونقل معلولین و فضای کافی برای حرکت راحت می‌تواند برای آن‌ها مفید باشد.
دفع مناسب زباله و فاضلاب	نامطلوب	رسیدگی به وضعیت بهداشتی شهر به خصوص در جمع‌آوری زباله‌ها
دسترسی به اطلاعات عمومی	نامطلوب	- ایجاد سیستم‌های حمل‌ونقل عمومی موثر و قابل دسترس برای تمامی شهروندان، از جمله معلولین. - توسعه زیرساخت‌های شهری شامل پارک‌ها، مراکز فرهنگی، و اماکن عمومی برای افزایش کیفیت زندگی شهروندان
مشارکت شهروندان	نامطلوب	فضاهایی برای بحث و گفتگوی عمومی در مورد موضوعات شهری می‌تواند مشارکت شهروندان را تشویق کند.
فقر و اسکان غیررسمی	نامطلوب	توسعه فرصت‌های اشتغال و ایجاد درآمد مناسب برای افراد محلی
شفافیت و پاسخگویی در عملکرد مدیریت شهری	نامطلوب	ایجاد سیستم‌ها و فرایندهای شفافیت و پاسخگویی برای افزایش اعتماد شهروندان به مدیران شهری و حکومت محلی.
مسئولیت‌پذیر بودن مدیران شهری و پایبندی به حقوق مردم	نامطلوب	ایجاد فرصت‌های فعال برای شرکت مدنی و شورای شهری محلی
کنترل و مبارزه با فساد اداری و مالی	نامطلوب	ایجاد مکانیسم‌های موثر برای کنترل و پیشگیری از فساد اداری و مالی، از جمله افزایش شفافیت در فرآیندهای مالی و مدیریت منابع.

بطور کلی انجام این اقدامات می‌تواند منجر به ارتقاء و بهبود شاخص‌های شکوفایی شهری در کلان‌شهر رشت شود.

منابع

- احدنژاد روشتی، محسن؛ سجادی، ژیللا و یاری قلی، وحید. (۱۳۹۷). بررسی جایگاه مفهوم زیست‌پذیری شهری در طرح توسعه شهری (نمونه مطالعاتی: طرح جامع شهر زنجان). *جغرافیا*، ۱۶ (۵۹)، ۹۳-۱۰۶. <http://jiu.ir/fa/Article/8842/FullText>
- امیر انتخایی، شهرام؛ قلی‌پور، یاسر و میثمی، سعید. (۱۳۹۷). تحلیل بر ارتباط شهر یادگیرنده و شهر خلاق در راستای دستیابی به شهر پایدار (مطالعه موردی: شهر رشت). *مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی*، ۱۳ (۲)، ۴۶۵-۴۸۲. <https://sanad.iau.ir/Journal/jshsp/Article/1030829/FullText>
- آتش‌بار، هادی و ایلانلو، مریم. (۱۴۰۱). سنجش و رتبه‌بندی مناطق شهری براساس شاخص شکوفایی شهری (مطالعه موردی: بندر ماهشهر). *مطالعات توسعه پایدار شهری و منطقه‌ای*، ۳ (۷)، ۶۸-۸۷. <https://ensani.ir/fa/article/506180>
- پوراحمد، احمد؛ زیاری، کرامت‌اله؛ حاتمی‌نژاد، حسین و پارسا پناه آبادی، شهرام. (۱۳۹۷). تبیین مفهوم و ویژگی‌های شهر هوشمند. *باغ نظر*، ۱۵ (۵۸)، ۲۶-۵. <https://cko.ut.ac.ir/fa/page/3927>
- جهانی، داریوش؛ نظم‌فر، حسین؛ معصومی، محمدتقی و صمدزاده، رسول. (۱۴۰۱). ارزیابی و سنجش شاخص‌های شکوفایی شهری در شهر اردبیل. *پژوهش و برنامه‌ریزی شهری*، ۱۳ (۵۱)، ۱-۱۸. <https://doi.10.30495/jupm.2021.27628.3840>

- حاضری، صفیه؛ احدنژاد، محسن؛ مشکینی، ابولفضل و پیری، عیسی. (۱۴۰۰). سنجش وضعیت مؤلفه‌های شکوفایی شهری (مطالعه موردی: کلان‌شهر تبریز). *مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی*، ۱۶(۱)، ۸۰-۶۳. <https://ensani.ir/fa/article/544248>
- دانش‌پور، حمیدرضا؛ سعیدی رضوانی، نوید و برزگر، محمدرضا. (۱۳۹۷). ارزیابی مناطق یازده‌گانه شهر شیراز به لحاظ شاخص شکوفایی شهری با استفاده از مدل FAHP. *پژوهش و برنامه‌ریزی شهری*، ۹(۳۳)، ۳۲-۱۷. <https://ensani.ir/fa/article/391822>
- دانش‌پور، حمیدرضا؛ سعیدی رضوانی، نوید و برزگر، محمدرضا. (۱۳۹۹). ارزیابی امکان قرارگیری شاخص دسترسی در میان شاخص‌های اصلی شکوفایی شهری (مطالعه موردی: شهر شیراز). *پژوهش‌های جغرافیایی انسانی*، ۵۲(۲)، ۴۷۶-۴۵۷. https://journal.ut.ac.ir/article_68518.html
- زیاری، کرامت‌اله و همقدم، نوشا. (۱۴۰۱). بررسی و تحلیلی شکوفایی شهری و اثرات آن بر زیست‌پذیری در کلان‌شهر تهران. *برنامه‌ریزی منطقه‌ای*، ۱۲(۱۶)، ۱۴۰-۱۲۳. https://jzpm.marvdasht.iau.ir/article_5379.html
- سعیدپور، شراره؛ برزگر، صادق و رسولی، محمد. (۱۴۰۱). تحلیل و ارزیابی شاخص‌های شکوفایی در محلات شهری (مطالعه موردی: شهر سقز). *برنامه‌ریزی و توسعه محیط شهری*، ۲(۶)، ۴۸-۳۳. https://journals.iau.ir/article_692240.html
- سلیمانی مهرنجان، محمد؛ تولایی، سیمین؛ رفیعیان، مجتبی؛ زنگانه، احمد و خزاعی نژاد، فروغ. (۱۳۹۵). زیست‌پذیری شهری، اصول، ابعاد و شاخص‌ها. *پژوهش‌های جغرافیایی برنامه‌ریزی شهری*، ۴(۱)، ۷۴-۵۳. https://journals.ut.ac.ir/article_58120.html
- سیف‌الدینی، فرانک؛ پوراحمد، احمد؛ داریش، رضوان و نادر دهقانی الوار، سیدعلی. (۱۳۹۳). بسترها و چالش‌های اعمال سیاست رشد هوشمند شهری (مطالعه موردی: خرم‌آباد لرستان). *جغرافیایی چشم‌انداز زاگرس*، ۶(۱۹)، ۷۹-۵۷. <https://www.sid.ir/paper/175748/fa>
- شریف زادگان، محمدحسین و رضوانی، راضیه. (۱۳۹۹). سنجش میزان تاب‌آوری و چگونگی توزیع آن در محلات شهر تهران. *معماری و شهرسازی*، ۳(۸۹)، ۱۱۰-۹۱. https://scj.sbu.ac.ir/article_100504.html
- صفایی‌پور، مسعود؛ ملکی، سعید؛ حاتمی‌نژاد، حسین و مدانلو جویباری، مسعود. (۱۳۹۶). ارزیابی و سنجش مؤلفه‌های شکوفایی شهری در کلان‌شهر اهواز. *جغرافیا و پایداری محیط*، ۷(۲۲)، ۴۷-۳۵. https://ges.razi.ac.ir/article_753.html
- عباسی، حامد. (۱۴۰۱). بررسی شاخص‌های شکوفایی شهری در شهر خرم‌آباد. *پژوهش‌های جغرافیایی انسانی*، ۵۴(۲)، ۶۱۵-۵۵۹. https://jhgr.ut.ac.ir/article_80206.html
- کریمیان بستانی، مریم؛ سپاهیان، عبدالسلام؛ سرابندی، زهرا و فیروزی راد، سیمیا. (۱۴۰۰). بررسی و ارزیابی اثرات شکوفایی شهری بر زیست‌پذیری شهری (مطالعه موردی: شهر سراوان). *آینده پژوهی شهری*، ۱(۲)، ۳۴-۲۰. https://journals.iau.ir/article_687992.html
- کمانرودی کجوری، موسی؛ پریزادی، طاهر؛ آگاه، فرهاد؛ مومنی بید زرد، آریتا و شفیع، فاطمه. (۱۴۰۰). ارزیابی و رتبه‌بندی شکوفایی شهری محلات منطقه ۱۸ شهرداری تهران. *مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی*، ۱۶(۴)، ۸۴۰-۸۲۳. <https://ensani.ir/fa/article/544296>
- گرمسیری‌نژاد، سروش؛ خرم‌بخت، احمدعلی و موعلی، مرضیه. (۱۴۰۱). تدوین الگوی تحقق‌پذیری توسعه پایدار بر مبنای شاخص‌های شکوفایی شهری (نمونه موردی: شهر جدید عايشه‌شهر). *جغرافیا و آمایش شهری منطقه‌ای*، ۱۲(۴۵)، ۲۰۴-۱۸۳. https://gaij.usb.ac.ir/article_7309.html
- محمدی ده چشمه، مصطفی و حاجی‌پور، نازنین. (۱۴۰۰). تحلیل تطبیقی شکوفایی شهری در مدل ادغامی کپلند (مطالعه موردی: مناطق شهری کرمانشاه). *پژوهش و برنامه‌ریزی شهری*، ۱۲(۴۴)، ۲۰-۱. https://jupm.marvdasht.iau.ir/article_3976.html
- مهری، معصومه و ایستگلدی، مصطفی. (۱۴۰۱). بررسی اثرات حکمروایی خوب شهری بر شکوفایی شهری در شهر شیراز. *جغرافیا و روابط انسانی*، ۵(۱)، ۲۸۸-۱۷۳. [doi: 10.22034/gahr.2022.330647.1668](https://doi.org/10.22034/gahr.2022.330647.1668)
- مهندسان مشاور طرح و کاوش. (۱۳۸۶). طرح جامع شهر رشت. جلد ۸، اداره کل راه و شهرسازی استان گیلان، رشت.
- Attia Alshamndy, A. (2017). Quality of Life Indices as Components of City Prosperity Initiatives & Their Role in Enhancing Livability & Sustainability of Egyptian Cities. The 1st International Conference: Towards A Better Quality of Life 24-26 November 2017 Technische Universidad Berlin Campus El Gouna, Egypt.
- Bakker, V., Verburg, P.H., & Vliet, J.V. (2021). Trade-offs between prosperity and urban land per capita in major world cities. *Geography and Sustainability*, 2(2), 134-138. [doi: 10.1016/j.geosus.2021.05.004](https://doi.org/10.1016/j.geosus.2021.05.004)
- Habitat, U. N. (2013). *State of the world's cities 2012/2013: Prosperity of cities*. Routledge.
- Pittman, S. J., Rodwell, L. D., Shellock, R. J., Williams, M., Attrill, M. J., Bedford, J., & Mc Quatters-Gollop, A. (2019). Marine parks for coastal cities: A concept for enhanced community well-being, prosperity and sustainable city living. *Marine Policy*, 103, 160-171. [doi: 10.1016/j.marpol.2019.02.012](https://doi.org/10.1016/j.marpol.2019.02.012)
- United Nations. (2014). *World urbanization prospects*. 2014 revision population, New York: United Nations publication.

- Wei, Y., Huang, C., Lam, P.T.I., Sha, Y., & Feng, Y. (2015). Using urban carrying capacity as a benchmark for sustainable urban development: an empirical study of Beijing. *Sustainability*, 7, 3244–3268. <https://doi.org/10.3390/su7033244>
- Yigitcanlar, T., Dur, F., & Dizdaroglu, D. (2015). Towards Prosperous sustainable cities: A multiscale urban sustainability assessment approach. *Habitat International*, 45, 36-46. doi: 10.1016/j.habitatint.2014.06.033

References

- Abbasi, H. (2022). Study of urban prosperity indicators in Khorramabad city. *Human Geography Research*, 54(2), 615- 599. https://jhgr.ut.ac.ir/article_80206.html [In Persian]
- Ahadnejad-Roshti, M., Sajjadi, J., & Yarigholi, V. (2018). Investigating the position of the concept of urban livability in urban development plans (case study: Zanzan city master plan). *Geography*, 16(59), 93-106. <http://jiu.ir/fa/Article/8842/FullText> [In Persian]
- Amir Entekhabi, Sh., Gholipour, Y., & Meysami, S. (2018). An analysis of the relationship between the learning city and the creative city in achieving a sustainable city (case study: Rasht city). *Human Settlement Planning Studies*, 13(2), 482-465. <https://sanad.iau.ir/Journal/jshsp/Article/1030829/FullText> [In Persian]
- Atash Bar, H., & Ilanloo, M. (2022). Measuring and ranking urban areas based on the urban prosperity index (case study: Mahshahr port). *Sustainable Urban and Regional Development Studies*, 3(7), 68-87. <https://ensani.ir/fa/article/506180> [In Persian]
- Attia Alshamndy, A. (2017). Quality of Life Indices as Components of City Prosperity Initiatives & Their Role in Enhancing Livability & Sustainability of Egyptian Cities. The 1st International Conference: Towards A Better Quality of Life 24-26 November 2017 Technische Universidad Berlin Campus El Gouna, Egypt.
- Bakker, V., Verburg, P.H., & Vliet, J.V. (2021). Trade-offs between prosperity and urban land per capita in major world cities. *Geography and Sustainability*, 2(2), 134-138. doi: 10.1016/j.geosus.2021.05.004
- Consulting Engineers for Planning and Exploration. (2007). *Rasht City Master Plan*. Vol 8, General Directorate of Roads and Urban Development of Gilan Province, Rasht. [In Persian]
- Daneshpour, H. R., Saeedi Rezvani, N., & Barzegar, M. R. (2018). Evaluation of the eleven regions of Shiraz in terms of urban prosperity index using the FAHP model. *Urban Research and Planning*, 9(33), 32-17. <https://ensani.ir/fa/article/391822> [In Persian]
- Daneshpour, H. R., Saeedi Rezvani, N., & Barzegar, M. R. (2020). Evaluating the possibility of placing the accessibility index among the main indicators of urban prosperity (Case study: Shiraz city). *Human Geography Research*, 52(2), 476-457. https://journal.ut.ac.ir/article_68518.html [In Persian]
- Garmsiri-Nejad, S., Khorrambakht, A. A., & Mowgli, M. (2022). Developing a model for the feasibility of sustainable development based on urban prosperity indicators (case study: the new city of Aalishahr). *Geography and Regional Urban Planning*, 12(45), 204-183. https://gaj.usb.ac.ir/article_7309.html [In Persian]
- Habitat, U. N. (2013). *State of the world's cities 2012/2013: Prosperity of cities*. Routledge.
- Hazeri, S., Ahadnejad, M., Meshkini, A., & Piri, I. (2021). Assessing the status of urban prosperity components (case study: Tabriz metropolis). *Human Settlement Planning Studies*, 16(1), 63-80. <https://ensani.ir/fa/article/544248> [In Persian]
- Jahani, D., Nazmfar, H., Masoumi, M.T., & Samadzadeh, R. (2022). Evaluation and measurement of urban prosperity indicators in the city of Ardabil. *Urban Research and Planning*, 13(51), 18-1. <https://doi.10.30495/jupm.2021.27628.3840> [In Persian]
- Kamanroudi Kajouri, M., Parizadi, T., Agah, F., Momeni Bid Zard, A., & Shafiei, F. (2021). Evaluation and ranking of urban prosperity of neighborhoods in District 18 of Tehran Municipality. *Human Settlement Planning Studies*, 16(4), 840-823. <https://ensani.ir/fa/article/544296> [In Persian]
- Karimian-Bostani, M., Sepahian, A., Sarabandi, Z., & Firouzirad, S. (2021). Study and evaluation of the effects of urban prosperity on urban livability (Case Study: Saravan city). *Urban Futures*, 1(2), 34-20. https://journals.iau.ir/article_687992.html [In Persian]
- Mehri, M., & Stegoldi, M. (2022). Investigating the effects of good urban governance on urban prosperity in Shiraz. *Geography and Human Relations*, 5(1), 173-288. doi: 10.22034/gahr.2022.330647.1668 [In Persian]

- Mohammadi Deh Cheshme, Mustafa., & Hajipour, Nazanin. (2021). Comparative analysis of urban prosperity in the Copeland integrated model (case study: Kermanshah urban areas). *Urban Research and Planning*, 12(44), 20-1. https://jupm.marvdasht.iau.ir/article_3976.html [In Persian]
- Pittman, S. J., Rodwell, L. D., Shellock, R. J., Williams, M., Attrill, M. J., Bedford, J., & Mc Quatters-Gollop, A. (2019). Marine parks for coastal cities: A concept for enhanced community well-being, prosperity and sustainable city living. *Marine Policy*, 103, 160-171. doi: 10.1016/j.marpol.2019.02.012
- Pourahmad, A., Ziari, K., Hatami-nejad, H., & Parsa Peshahabadi, Sh. (2018). Explaining the concept and characteristics of the smart city. *Bagh-e-Nazar*, 15(58), 26-5. <https://cko.ut.ac.ir/fa/page/3927> [In Persian]
- Saeedpour, S., Barzegar, S., & Rasouli, M. (2022). Analysis and evaluation of prosperity indicators in urban neighborhoods (case study: Saqqez city). *Urban Planning and Development*, 2(6), 48-33. https://journals.iau.ir/article_692240.html [In Persian]
- Seif al-Dini, F., Pourahmad, A., Darish, R., & Nader Dehghani Alvar, S.A. (2014). Contexts and challenges of implementing smart urban growth policy (case study: Khorramabad, Lorestan). *Zagros Perspective Geography*, 6(19), 57-79. <https://www.sid.ir/paper/175748/fa> [In Persian]
- Sharifzadegan, M. H., & Ramezani, R. (2020). Measuring the level of resilience and how it is distributed in Tehran neighborhoods. *Architecture and Urban Planning*, 3(89), 91-110. https://scj.sbu.ac.ir/article_100504.html [In Persian]
- Soleimani Mehranjani, M., Tolaei, S., Rafiian, M., Zanganeh, A., & Khazaeinejad, F. (2016). Urban livability, principles, dimensions and indicators. *Research in the Geography of Urban Planning*, 4(1), 53-74. https://journals.ut.ac.ir/article_58120.html [In Persian]
- United Nations. (2014). *World urbanization prospects*. 2014 revision population, New York: United Nations publication.
- Wei, Y., Huang, C., Lam, P.T.I., Sha, Y., & Feng, Y. (2015). Using urban carrying capacity as a benchmark for sustainable urban development: an empirical study of Beijing. *Sustainability*, 7, 3244-3268. <https://doi.org/10.3390/su7033244>
- Yigitcanlar, T., Dur, F., & Dizdaroglu, D. (2015). Towards Prosperous sustainable cities: A multiscale urban sustainability assessment approach. *Habitat International*, 45, 36-46. doi: 10.1016/j.habitatint.2014.06.033
- Ziari, K., & Hamghadm, N. (2022). A study and analysis of urban prosperity and its effects on livability in Tehran metropolis. *Regional Planning*, 12(16), 140-123. https://jzpm.marvdasht.iau.ir/article_5379.html [In Persian]